

VARIA

IN DE BAN VAN EEN KLEINE VOGEL

Bird-watching is either the most scientific of sports or the most sporting of sciences. (E. M. NICHOLSON).

Dit is het verhaal van een kleine vogel, die in Zwitserland leeft en wiens ontdekking elf grote mannen kinderlijk gelukkig maakte. Na het Xle Internationaal Ornithologisch Congres, dat einde Mei 1954 in Basel werd gehouden, trok een troep vogelkundigen, waarvan schr. deel uit maakte, naar Zuid Tessin voor een excursie van een week. Op een van onze tochten stond de ontmoeting met de Rotskruiper op het programma. Vóór het congres had een aantal ornithologen deze vogel waargenomen op de steile rotsen van de oude Gothardweg nabij Fieso.

Welgemoed trok ons gezelschap hier heen, doch hoe wij ook zochten, wij slaagden er niet in de vogel in de kijker te krijgen en keerden 's avonds enigszins teleurgesteld naar ons hotel in Magadino, aan het meer van Locarno, terug.

Voor een goed begrip moet U weten, dat de Rotskruiper in Zwitserland niet algemeen voorkomt en de meeste buitenlandse vogelaars er heen reizen met het vurig verlangen de vogel te kunnen waarnemen. Tal van vogelvrienden zijn na zo'n reis teruggekeerd zonder dit doel bereikt te hebben. De bijzondere aantrekkelijkheid is gelegen in zijn fraai vederkleed en zijn teruggetrokken, uitzonderlijke levenswijze, welke wij uit de boeken kennen en waarbij ons steeds weer de prachtige gekleurde platen voor de geest zweven.

Na het diner in ons hotel werd er nog wat nagepraat over de resultaten van de dag en van zelf kwam toen weer de gemiste kans van de Rotskruiper ter sprake. We vroegen onze gids nog eens nadrukkelijk of wij wel op de juiste plaats gezocht hadden. Om geheel zeker van zijn zaak te zijn telefoneerde hij met zijn landgenoot in Basel, die het vorige gezelschap had geleid en van hem vernam hij nogmaals uitvoerig, dat wij inderdaad op de goede plaats geweest waren.

Toen wij het geval daarna nog eens onder elkaar bespraken, vonden wij Hollanders, vijf in getal, het toch wel een beetje al te bar om Zwitserland te moeten verlaten, zonder de Rotskruiper gezien te hebben, terwijl het vast stond, dat hij in een bepaald, bekend terrein voorkwam. Wij besloten dan ook de volgende dag nog eens een poging te gaan wagen en zoveel mogelijk leden van ons gezelschap mee te nemen als de ruimte in de twee beschikbare auto's dat toeliet. Het voorstel werd met geestdrift begroet en het was moeilijk een selectie te maken tussen de deelnemers, doch ten slotte werd de expeditie samengesteld uit: 1 Zweed, 2 Israëliërs, 1 Schot, 2 Engelsen en 5 Nederlanders. Wij startten

met het devies: als wij die vogel niet vinden, zijn wij geen ornithologen. Na een rit van ongeveer 50 km arriveerden wij weer bij de oude Gothardweg, die dateert uit de Romeinse tijd en wij bezetten ieder een post om de 100 m. De afspraak was, dat wij elkaar een sein zouden geven, zodra de Rotskruiper zich zou vertonen.

We wandelen hier op een smalle weg, die langs steile rotswanden voert; in deze spleet van het bergmassief reiken de kale wanden 20 m boven onze hoofden en 10 m beneden ons wringt een bergstroom zich met donderend geraas een uitweg naar het dal. Wij kunnen hier niet op een geluid afgaan, omdat alles overstemd wordt door het lawaai van de watermassa; het wordt zuiver een kwestie van kijken en nog eens kijken. Ieder van ons zoekt zich een geschikte observatieplaats uit en begint met zijn kijker de gladde rotswanden af te zoeken naar een levend wezen, dat zich daarop pleegt voort te bewegen.

Na ongeveer een half uur werd de spanning verbroken door een verre stem, die het afgesproken sein: „wallcreeper” door de bergkloof slingerde. Als door hysterie bevangen renden alle waarnemers in de richting van het alarmsignaal en vonden daar een van de wakkere Israëliërs, die er in geslaagd was, de Rotskruiper tegen de gladde steenwand te ontdekken. Er volgden toen minutenlang van zich verzadigen met kijken naar deze wonderlijke vogel, afgewisseld door uitroepen van bewondering in diverse talen.

Ik hoop U door de volgende beschrijving een beeld te geven van deze zonderlinge rotsbewoner. Hij is iets kleiner dan een leeuwerik met vier hoofdkleuren: rood, grijs, zwart en wit. De bovendelen zijn loodgrijs, borst en keel zwart; de vogel heeft een korte staart en een lange, slanke, flauw gebogen snavel. De brede, afgeronde vleugels hebben een karmijnrood veld, dat langs de onderzijde begrensd wordt door een zwarte zoom, terwijl de grote slagpennen versierd zijn door witte vlekken. Zonder zijn staart als steun te gebruiken, zoals de spechten dit doen, verplaatst de Rotskruiper zich langs de loodrechte wanden naar boven met schokkende bewegingen en fladderend als een vlinder. Tijdens deze klimpartij worden de brede vleugels voortdurend open en dicht geslagen, waardoor het kleurrijke patroon zichtbaar wordt. Hij zoekt deze naakte rotsen af naar voedsel, dat hoofdzakelijk bestaat uit kleine insecten, spinnen en allerlei larven. Soms verplaatst hij zich naar de tegenoverliggende rotswand en vliegt dan over het ravijn met krampachtige, fladderende vleugelslagen. Als wij hem zo zien, tegen het licht, doet hij ons denken aan een grote, bonte vlinder.

Alle beschrijvingen in de boeken schieten te kort en vermogen niet die mysterieuze sfeer te scheppen, welke deze kleine bewoner van eenzame rotswanden omgeeft en wiens gedrag nauwelijks meer aan een vogel herinnert. Daarin lag ook het verlangen van ons gezelschap om met eigen ogen deze vogel in zijn biotoop te

zien en de boeiende stemming te ondergaan, welke hij in deze omgeving weet te scheppen.

Terwijl hij rusteloos tegen de loodrechte muur van de bergkloof voortschoot, zien wij hem enige malen plotseling als een steen vallen. Als een stotende valk met aaneengesloten vleugels en de kop naar beneden gericht, schiet hij over een afstand van een tiental meters met een tomeloze snelheid naar beneden. Soms gelukt het ons niet hem tijdens zijn val in de kijker vast te houden. Een onzer heeft hem met het blote oog kunnen volgen tijdens deze duikvluchten en slaagt er in de spleet te ontdekken, waarin de vogel verdwijnt. Nadat dit schouwspel zich enige malen voor onze ogen heeft herhaald, zijn wij er zeker van, dat wij het nest hebben gevonden en dit wordt kort daarop bevestigd door de verschijning van een tweede vogel, die uit het gat te voorschijn komt. Het vrouwtje zien wij weer naar het nest vliegen en even later wordt het daar door het mannetje gevoerd.

Na een tijdje wanneer wij turen naar de beide vogels, die bij de nestingang zitten, zien wij als een bliksemflits een Sperwer jagend op de vogels toeschieten. Alles gaat zo razend snel in zijn werk, dat wij de aanval niet kunnen volgen. Wel zit daarna het mannetje aan de kant van de weg op de restanten van een stenen wal zielig voor zich uit te staren in een voor hem onnatuurlijke, horizontale houding. Wij vrezen, dat de Sperwer zijn vrouwtje van de muur afgeplukt heeft en dat hij zich daardoor zo verslagen gedraagt. Eerst wanneer wij daarna weer twee vogels zien, hebben wij het bewijs, dat de overrompeling mislukt is. Speciaal de Sperwer, die zijn jachtgebied uitstrekt tot de hogere berggordels, zal onder de kleine roofvogels zijn meest gevreesde, natuurlijke vijand zijn.

De Rotskruiper, die naar de welluidende wetenschappelijke naam: *Tichodroma muraria* luistert, leeft op hoogten, variërend tussen 1200 en 3000 m en komt voor in de hooggebergten van Midden- en Zuid-Europa, zoals de Pyreneën en Karpaten. Het zal U wellicht interesseren, dat men eerst in 1864 door de onderzoekingen van de Zwitserse vogelkundige GIRTANNER het werkelijke leven van deze merkwaardige vogel heeft leren kennen.

Na ruim drie uur bij de vogels doorgebracht te hebben, keerden wij voldaan huiswaarts en 's avonds in het hotel werden wij bestormd door vragen van de achtergebleven excursie-leden, die dit hoogtepunt van de tocht hadden moeten missen.

Tot een vergevorderd uur bleef ons internationaal gezelschap op deze laatste avond van ons verblijf in Zwitserland bijeen onder het genot van een fles wijn, die geledigd werd ter ere van de Hollandse tochtgenoten, die het initiatief tot deze Rotskruiper-expeditie hadden genomen.

M. J. TEKKE.

VAN VOGELN, BEKWAAM OM TE ETEN.

Nu dient er ook gezeid en naar de kunst beschreven
Wát voedsel aan den mensch de vogels kunnen geven;
En dit is, naar mij dunkt, een gansch wijdloopig werk,
Waartoe wel noodig is een vlijtig oogmerk!
Hier dient dan in 't gemeen door iedereen geweten,
Dat niets zóó goed en is, door ons te zijn gegeten,
Als vleesch, dat door de lucht met rappe vleugels zweeft.
Het schijnt, dat haar gezwier iets van den Hemel heeft!
De vogels, die aan 't strand of in de veenen leven,
En nimmer in de lucht of in de hoogte zweven,
Maar in een moddersloot verslijten hunne jeugd,
Zijn in ons voedsel niet van zoo'n geprezen deugd.
Al wat de lucht bewoont en zweeft op snelle vëeren,
Dát zou ik bovenal voor onzen disch begeeren!
Maar al 't onaardig rot, dat baggert in de sloot,
Dient niet voor lekkernij, maar voor den hongersnood.
Nu, naar de kunste zeit, de hanen en de hinnen,
Wegens haar goeden aard, die mogen wel beginnen
Te zijn de eerste grond, die sap en voedsel geeft,
Van heel den rappen hoop, die om den Hemel zweeft:
De kwartels, tortelduif, fazanten en patrijzen,
Die hoort men als bekwaam in heel de wereld prijzen.
De lijster op haar tijd dient mede niet versmaad;
De leeuwrik en de vink staan in gelijken graad.
De snip dient bovenal óók hier in acht te komen,
Haar drek wordt even zelfs voor lekkernij genomen;
Haar kop is aangenaam en staat den menschen aan,
Wanneer hij in de kaars aan tafel wordt gebrâan.
De spreek is niet zoo goed, zooals men hoort getuigen,
Vanweg' 't zeldzaam aas, dat zij gedurig zuigen.
Het schijnt, dat heel het volk geen lust of trek en heeft
In wat van smerig aas of vuile dingen leeft.

Jacob CATS.

(Brouwershaven 1577 — den Haag 1660.)

(In het tweede deel van de uitgave zijner *Dichterlijke Werken*,
van 1828 te Amsterdam, bij de Gebroeders DIEDERICHS, Blz. 558.)
(Medegedeeld door W. C. v. H.)